

Oma eriala fänn

Eesti maastikuarhitektuuri *grand old lady* Kersti Lootus pälvis hiljuti kultuurkapitali arhitektuuri sihtkapitali elutööpreemia.

Kersti Lootus: „Väliruum peab harima, toetama loovust ja õpetamist.“

Tarvo Tammeoks

KAIE KULDKEPP

Maastikuarhitektuuri traditsioon on Eestis olnud katkendlik: esimesed paar lendu maastikuarhitekthe lõpetas kunstiinstituudi aastatel 1944–1954, sellele järgnes pikk paus kuni 1990. aastate teise pooleni. Kersti Lootus kujundas Eesti väliruumi juba siis, kui maastikuarhitektuuri ei olnud Eestis veel ametlikult olemaski. Seda silmapaistvam ja mitmetahulisem on tema panus väliruumi arengusse. Järgnevalt räägib maastikuarhitektuuribüroo Lootusprojekt OÜ asutaja ja tegevjuht oma tööst ja loomingu, aga ka maastikuarhitektuurist Eestis.

Kuidas te arhitektina maastikuarhitektuuri juurde jõudsite?

Kui toonases kunstiinstituudis 1971. aastal kuulutati, et avatakse maastikuarhitektuuri õpetus arhitektuuri teaduskonna õhtuses osakonnas, siis hakkasin seal vabakuulajaks. Samal ajal õppisin arhitektiks. Diplom ongi mul arhitekti

oma. Mul on tööstaaži 52 aastat ja tegelikult olen kõik need aastad olnud ühel või teisel moel seotud olnud maastikuarhitektuuriga.

1971. aastal alustasin tööd Eesti Metsakorralduskeskuses vanema põlvkonna maastikuarhitekti Lydia Pettai käe all. Alustasime maastike kujundamisega vastloodud Lahemaa rahvusparkis ajalooliste mõisaparkide piiritlemise ja nende seisundi hindamisega. Tegime seda koos siiani tegutseva dendroloogi Aino Aaspõlluga. Töötasin Eesti Maaehitusprojektis, seejärel uurisin ja koostasime mõisaparkide korramise projekte riiklikus uurimis- ja projekteerimisinstituudis „Eesti Ehitusmälestised“.

1991. aastal alustasin Tallinna linnavalitsuse haljastuse ja linnakujunduse ametis tööd linna peaaednikuna. Soovitan maastikuarhitektidele: töötage ametnikuna, sest see annab projekteerimise protsessist selgema pildi. Ametnik tohib aga olla nii kaua, kuni surnud kala nägu pähe tuleb. Kui muutud selliseks,

et näost on näha, et ärge mulle lähenege, siis tuleb kiiresti lahkuda.

2002. aastal sukeldusin eraettevõtlusse. Olen viimased 21 aastat olnud Lootusprojekt OÜ tegevjuht. Selle aja jooksul olen näinud, kuidas objektid sünnivad, kuidas need vastu võetakse, kasutatakse ja kuidas need hääbuvad.

Millise pilguga vaatate maastikuarhitektuuri arengut?

Väga hea on, et maastikuarhitektide õpe Eestis on taastatud. Vahepealne auk selle eriala spetsialistide koolitamises annab ennast siiani tunda. Samal ajal on mul kahju, et maastikuarhitektuuri õpetatakse praegu ainult maaülikoolis ja õpetamine nii kunstiakadeemias kui ka tehnikaülikoolis lõpetati.

Maastikuarhitektuuris saavad kokku loodusteadus, kunst ja ka tehnilised teadmised. Maastikuarhitektide õpet peaks korraldama koos arhitektide õpetamisega. Arhitektid ja maastikuarhitektid võiksid esimestel kursustel üldaineid koos tudeerida ja siis spetsialiseeruda.

Ka arhitektide teadmisi loodusseadustest oleks vaja tõsta. Selline õpetusviis looks nende erialade vahel tihedama sideme.

Võib-olla on tänapäeval (maastiku) arhitektide probleem see, et liiga kiiresti hakatakse üksinda töötama ja siis ei leitagi enam head meeskonda. Jah, aga projekteerimine on meeskonnatöö ning koostöö on väga oluline.

Aastaid tagasi oli Tallinnas haljastajate klubi, kus vahetati informatsiooni, kuulati loenguid, tutvustati üksteisele käsilolevaid töid. Toimusid talveseminarid ja suvised väljasõidud. Sinna kuulusid maastikuarhitektid, projekteerijad, haljastajate rajajad ja hooldajad, loodusteadlased, dendroloogid, aga ka kultuuritegelased. Näiteks Jaan Kaplinski oli haljastajate klubi aktiivne liige. Proovisime Tallinnas seda traditsiooni taas elustada, aga ei õnnestunud. Puudus huvi. Jääb mulje, et nüüd on kõik konkurendid. See pole siiski konkurentsi küsimus, vaid kollegiaalne infovahetus. Tundub, et Tartus hakkab nüüd midagi analoogset tekkima.

Väga aktuaalne ühiskondlik teema on rohepööre. Maastikuarhitektuuris räägitakse palju säilenõtkest ruumist, s.t ruumist, mis kohaneb muutustega, aga võib leevendada ka negatiivseid mõjusid. Olen kuulnud, et maastikuarhitekt peaks projektides olema juhtpositsioonil, et rohepööret suunata. Kas meid kuulatakse selleks piisavalt?

Muidugi, maastikuarhitekt peaks neid protsesse juhtima või olema vähemalt meeskonnas, kus nende probleemidega tegeletakse. Nendes omavalitsustes, kus on tööl maastikuarhitektuuri suhtes lahise silmaga inimene, läheb keskkonnal tunduvalt paremini.

Kas meil on pädevust? Kas meil on häälet? Pädevust tuleb süstemaatiliselt tõsta! Hääletoru? Peame lihtsalt rohkem kirjutama ja sõna võtma.

Selge on see, et kui eriala on pikka aega varjusurmas olnud ja õpet alles hakatakse üles ehitama, siis see võtab aega. Enda nähtavaks tegemine ja kehtestamine on aja küsimus. Kliimaga seotud probleemid muutuvad ju üha tõsisemaks ja kuhjuvad.

Kui rääkida linna haljastusest rohepöörde valguses, siis peaks selle üle rohkem mõtlema. Näiteks, kas elurikkus on liigirikkus ja kas liigirikkus on elurikkus? Milliseid haljastalasid me vajame ning kus ja millise hooldustasemega haljastalad linnaruumis paiknevad? Näiteks Piet Oudolfi looduslähedastes